

V Bruselu dne 7.10.2020
COM(2020) 620 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Unie rovnosti: strategický rámec EU pro rovnost, začlenění a účast Romů

{SWD(2020) 530 final}

Kde je podstata lidství, když se Romové každodenně potýkají s vyloučením ze společnosti a další lidé jsou znevýhodňováni jen kvůli barvě kůže nebo náboženskému vyznání?

Předsedkyně Komise von der Leyenová, Stav Unie 2020

Povinností Evropy je chránit své menšiny před rasismem a diskriminací. Protiromské smýšlení musíme nahradit otevřeností a přijetím, nenávistné výroky a trestné činy z nenávisti tolerancí a úctou k lidské důstojnosti a šikanu vzděláváním o holocaustu. Především musíme podporovat rozmanitost coby cenný dar, který Evropu činí silnou a odolnou. Proto Komise vyzývá všechny členské státy, aby se připojily k závazku ukončit rasismus a diskriminaci, které jednoznačně ovlivňují naše velké romské etnické menšiny. Naléhavě žádáme členské státy, aby se zavázaly k novému strategickému rámci EU pro rovnost, začlenění a účast Romů s cílem zajistit sociální spravedlnost a větší rovnost v každém smyslu slova.

Prohlášení předsedkyně von der Leyenové, místopředsedkyně Jourové a komisařky Dalliové ke Dni památky romských obětí holocaustu 2020

I. Úvod

Jednou z hlavních priorit Komise je budování Unie rovnosti. Evropská unie (EU) má pro budování skutečné Unie rovnosti právní nástroje a komplexní politiku. Jak je ovšem zdůrazněno v akčním plánu EU proti rasismu na období 2020–2025¹, k diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu stále dochází. To se týká především Romů², kteří jsou v mnoha případech stále marginalizováni. Mnozí z odhadovaných 10–12 milionů Romů, kteří na kontinentu žijí³, stále v každodenním životě čelí diskriminaci, protiromskému smýšlení⁴ a sociálnímu a ekonomickému vyloučení.

Komise v roce 2011 přijala **rámec EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020**⁵. Jeho hlavním cílem bylo řešit sociální a ekonomické vyloučení Romů v EU a v zemích procesu rozšíření prostřednictvím podpory rovného přístupu ke vzdělávání, zaměstnání, zdravotní péči a bydlení. Členské státy byly vyzvány, aby připravily vnitrostátní strategie integrace Romů, jmenovaly národní kontaktní místa pro Romy⁶ a stanovily vnitrostátní cíle. O dva roky později Rada přijala doporučení o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech, v němž členským státům poskytla pokyny ohledně toho, jak posílit

¹ Unie rovnosti: Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025, [COM\(2020\) 565 final](#).

² Pojem „Romové“ jakožto zastřešující pojem zahrnuje různorodé společenství skupin romského původu, jako jsou: Romové, Sintové, Kalé, Romaničelové a Beášové/Rudariové. Patří sem také skupiny jako Aškalijové, Egypťané, Jenišové, Domové, Lomové, Romové a Abdalové a kočovné populace včetně etnických Travellerů nebo ostatních skupin označovaných správním pojmem „Gens du voyage“, jakož i osoby, které se identifikují jako Cikáni, aniž by byly popřeny konkrétní charakteristiky těchto skupin.

³ [Odhady Rady Evropy z roku 2012](#).

⁴ Protiromské smýšlení / anticiganismus (forma rasismu vůči Romům) je historicky zakotvený strukturální jev, který se projevuje na institucionální, sociální a mezilidské úrovni. Vznikl ze způsobu, jak většinová společnost nahlíží na ty, jež považuje za „cikány“. Vychází z procesu „distancování se“ založeného na negativních i pozitivních exotizujících stereotypech. Třebaže mezi zastánci nutnosti zintenzivnit boj proti tomuto jevu panuje ohledně jeho chápání shoda, o pojmu anticiganismus se vede debata. Evropský parlament (ve svých usneseních z let [2015](#), [2017](#), [2019](#) a [2020](#)), Komise (ve svých [ročních sděleních](#) z období 2015–2019 a ve svých [závěrech](#) z roku 2018), Rada (ve svém doporučení z roku [2013](#) a v závěrech z roku [2016](#)) a [Rada Evropy](#) uznaly protiromské smýšlení jako překážku, jež brání začleňování, a tudíž je důležité ho řešit. Komise používá v angličtině pojem „antigypsyism“ (anticiganismus) navržený [Aliancí proti anticiganismu](#), ale uznává, že v různých vnitrostátních souvislostech mohou být vhodné i jiné pojmy.

⁵ [KOM\(2011\) 173 v konečném znění](#).

⁶ Zástupci členských států, kteří byli jmenováni, aby působili jako kontaktní místa vnitrostátní strategie týkající se Romů s pravomocí koordinovat její vývoj a provádění na vnitrostátní úrovni. V návaznosti na přijetí rámce EU byli jmenováni ve všech členských státech kromě Malt, která žádnou romskou komunitu nemá.

provádění těchto vnitrostátních strategií⁷. Soulad s rámcem EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020 dobrovolně zajistil i region západního Balkánu.

Tyto dva nástroje byly důležité⁸ pro zařazení otázky začleňování Romů na přední místa agend EU i jednotlivých států a pro mobilizaci politických, právních a finančních nástrojů EU. Celkový **pokrok dosažený v oblasti integrace Romů byl však** v posledních deseti letech **omezený**, ačkoli existují značné rozdíly mezi jednotlivými oblastmi politiky a zeměmi⁹. Oblastí, v níž bylo dosaženo největšího pokroku, je vzdělávání, a to zejména v podobě snížení míry předčasného ukončování školní docházky a zvýšení účasti na předškolním vzdělávání a povinné školní docházce. Počet případů segregace romských žáků ve vzdělávání se ovšem zvýšil¹⁰. Míra ohrožení Romů chudobou a jejich subjektivně hodnocený zdravotní stav se zlepšily, ale lékařská péče je nadále omezená. Jejich přístup k zaměstnání se nezlepšil a podíl mladých Romů, kteří nejsou zaměstnaní ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy, se dokonce zvýšil. Situace v oblasti bydlení zůstává obtížná především kvůli nevhodnému a desegregovanému bydlení. Existují důkazy o určitém poklesu počtu Romů, kteří se setkali s diskriminací, a o zlepšení přijetí Romů ze strany obecné populace. Protiromské smýšlení, trestné činy z nenávisti a obchodování s Romy, zejména s romskými ženami a dětmi, však nadále vzbuzují značné obavy¹¹.

Konec rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů poskytuje příležitost k posílení činností zaměřených na řešení těchto přetrvávajících neúspěchů. To vše je nyní ještě důležitější, neboť pandemie COVID-19 odhalila **extrémní vystavení vyloučených a marginalizovaných romských komunit negativním dopadům na zdraví a socioekonomickým dopadům**.

Za účelem dosažení většího a rychlejšího pokroku stanoví toto sdělení nový strategický rámec EU týkající se Romů, který podpoří skutečnou **rovnost**, sociální a ekonomické **začlenění** a smysluplnou **účast** Romů. Zatímco v přední linii jsou členské státy, pokud jde o podněcování skutečných změn pro Romy, což vyžaduje posílený politický závazek, EU jim může pomoci vypracovat účinný přístup a vybavit je vhodnými nástroji. Tento strategický rámec vychází ze zjištění hodnocení předchozího rámce, z rozsáhlých konzultací¹², ročních hodnocení provádění vnitrostátních strategií¹³ a z analýzy příčin omezené účinnosti dřívějších opatření¹⁴. Reaguje na požadavky Evropského parlamentu, Rady a občanské společnosti ohledně posílené iniciativy EU na období po roce 2020¹⁵. Uznává, že ne všichni Romové jsou sociálně vyloučení, ale všichni se mohou setkat s diskriminací a zhoršeným postavením. Řídí se meziodvětvovým přístupem, který je citlivý ke kombinaci etnického původu s dalšími aspekty identity a k tomu, jak tyto průniky přispívají ke specifickým zkušenostem s diskriminací¹⁶.

⁷ Doporučení Rady ze dne 9. prosince 2013 o účinných opatřeních v oblasti integrace Romů v členských státech ([Úř. věst. C 378/1, 24.12.2013](#)).

⁸ Jak ukázalo hodnocení rámce: [COM\(2018\) 785 final](#), [SWD\(2018\) 480 final](#).

⁹ Zpráva o hodnocení rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020, [COM\(2018\) 785 final](#).

¹⁰ Podle směrnice Rady [2000/43/ES](#) ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ („směrnice o rasové rovnosti“), zahájila Komise proti třem zemím (Česko, Maďarsko a Slovensko) řízení o nesplnění povinnosti kvůli segregaci romských dětí ve školách.

¹¹ Zpráva o hodnocení rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020, [COM\(2018\) 785 final](#).

¹² Viz příloha 1 připojeného dokumentu [SWD\(2020\) 530 final](#).

¹³ [COM\(2019\) 406](#), [SWD\(2019\) 320](#), [všechny výroční zprávy](#).

¹⁴ [Metahodnocení intervencí zaměřených na začlenění Romů](#).

¹⁵ Viz [Evropský parlament 2020 2019](#), [Rada, občanská společnost](#).

¹⁶ Podle článku 10 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) se „při vymezování a provádění svých politik a činností Unie zaměřuje na boj proti jakékoliv diskriminaci na základě pohlaví, rasy nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace“. Evropský institut pro rovnost žen a mužů definuje „intersekcionalitu“ jako „analytický nástroj pro zkoumání a pochopení způsobů, jimiž se hledisko pohlaví a genderu prolíná s ostatními osobními vlastnostmi či identitami, a reagování

Strategický rámec EU týkající se Romů rovněž přispívá k několika dalším iniciativám. Jedná se o přímý příspěvek k provádění akčního plánu EU proti rasismu, evropského pilíře sociálních práv¹⁷ a ke splnění Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 přijaté Organizací spojených národů a cílů udržitelného rozvoje¹⁸.

Dosažení rovnosti a začlenění vyžaduje rozsáhlejší využívání zdrojů a jejich lepší směřování a **zapojení a spolupráci** romských komunit, všech úrovní státní správy, všech odvětví a zúčastněných stran (vnitrostátních vlád, orgánů EU, mezinárodních organizací a občanské společnosti, jakož i průmyslu a akademické obce). Zvláště důležitá je úzká spolupráce mezi evropskou a vnitrostátní úrovní. Tento strategický rámec stanoví ambiciózní společné cíle na úrovni EU. Pokud jde o vnitrostátní úroveň, vlády členských států by měly vytvořit robustní vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů za účelem přijetí dlouhodobých závazků a navázání úzké spolupráce s orgány EU v oblasti rovnosti, začlenění a účasti Romů. Jak bylo navrženo v závěrech Rady z roku 2016¹⁹, Komise přijme **návrh týkající se revize a nahrazení doporučení Rady z roku 2013**.

II. SPOLEČNÉ CÍLE V OBLASTI ROVNOSTI, ZAČLENĚNÍ A ÚČASTI ROMŮ

Hodnocení stávajícího rámce a závěry, které z něj vyvodily Evropský parlament, Rada a několik celoevropských a vnitrostátních organizací občanské společnosti²⁰, **poukazují na nutnost obnovit a posílit závazek k zajištění rovnosti, začlenění a účasti Romů** na evropské i vnitrostátní úrovni. Posílený závazek je nezbytný k řešení přetrvávající diskriminace, včetně protiromského smýšlení, a ke zlepšení začlenění Romů v oblastech vzdělávání, zaměstnání, zdravotní péče a bydlení²¹. Romové by měli být zapojeni do celého procesu od přípravy opatření po jejich provádění. Zároveň by opatření měla reflektovat rozmanitost a potřeby konkrétních skupin v rámci romské populace.

na tyto způsoby prolínání a zkoumání, jak toto prolínání přispívá ke konkrétním zkušenostem dané osoby s diskriminací“. Tato definice se bez rozdílu vztahuje na jakoukoli formu diskriminace.

¹⁷ Zásady 1 (kvalitní a inkluzivní vzdělávání), 3 (rovné příležitosti) a 20 (přístup k základním službám) jsou pro romskou problematiku obzvláště důležité a jsou vodítkem pro využívání finančních prostředků EU k cíleným i obecným opatřením.

¹⁸ Pokud jde o ambici agendy „nikoho neopomenout“, pro zlepšení situace Romů v Evropě existuje velký prostor. Řešením situace Romů se EU může přiblížit dosažení cílů udržitelného rozvoje. Zvláště důležitými odrazovými body jsou cíle udržitelného rozvoje 1 a 2 (zmírnit chudobu a hlad), 3 a 4 (podporovat zdraví a kvalitní život a kvalitní vzdělání pro všechny), 6 a 7 (přístup k čisté vodě a hygienickým zařízením a dostupná a čistá energie), 10 a 11 (snížit nerovnost uvnitř zemí i mezi nimi a vytvořit udržitelná města a obce) a 16 (inkluzivní společnosti, přístup k právní ochraně pro všechny a efektivní, odpovědné a inkluzivní instituce).

¹⁹ Rada ve svých závěrech z roku 2016 vyzvala Komisi, aby navrhla iniciativu pro období po roce 2020 zahrnující návrh na revizi doporučení Rady z roku 2013 [o urychlení procesu integrace Romů](#).

²⁰ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 17. září 2020 o provádění vnitrostátních strategií integrace Romů: boj proti negativním postojům vůči osobám romského původu v Evropě ([P9_TA\(2020\)0229](#)); usnesení Evropského parlamentu ze dne 12. února 2019 o nutnosti posílit strategický rámec EU pro národní strategie pro začleňování Romů na období po roce 2020 a o zintenzivnění boje proti anticiganismu ([P8_TA\(2019\)0075](#)); závěry Rady EPSCO ze dne 24. října 2019 o ekonomice blahobytu ([13432/19](#)), v nichž Komisi vyzývá, aby obnovila závazek týkající se začleňování Romů. Kromě toho účastníci konference na vysoké úrovni týkající se rámce EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů, která se konala ve dnech 4.–5. března 2019 v Bukurešti, vyzvali Komisi, aby navrhla nový, ambiciózní rámec EU na období po roce 2020, a apelovali na členské státy a země procesu rozšíření, aby posílily své závazky v oblasti začleňování Romů. Informace od předsednictví ([7003/19](#), 14. března 2019).

²¹ Pokud jde o potřebu většího důrazu na potírání protiromského smýšlení a diskriminace v rámci EU na období po roce 2020, viz [doporučení odborníků](#), vypracovaná v návaznosti na konferenci o protiromském smýšlení, s názvem „How to address anti-Gypsyism in a post-2020 EU Roma Framework?“ (Jak řešit anticiganismus v rámci EU pro integraci Romů na období po roce 2020?) (Vídeň, 27. listopadu 2018).

Komise proto pro období do roku 2030 stanoví **sedm cílů** na úrovni EU. Tři z těchto cílů jsou horizontální a týkají se oblasti rovnosti, začleňování a účasti. Zbývající čtyři cíle jsou odvětvové a týkají se oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, bydlení a zdravotní péče. Pro účinné provádění těchto cílů je nutné umět měřit dosažený pokrok. Z toho důvodu Komise poprvé navrhuje kvantitativní **hlavní cíle** EU k monitorování dosahování stanovených cílů. I když tyto hlavní cíle EU vyžadují dosažení minimálního pokroku do roku 2030, **dlouhodobým cílem i nadále zůstává zajistit skutečnou rovnost a odstranit rozdíly mezi Romy a obecnou populací**. Tyto cíle jsou výsledkem zkušeností s průzkumy prováděnými mezi romskými komunitami a důkladné konzultace, do níž byla zapojena Agentura EU pro základní práva (dále jen „agentura

ZAJIŠTĚNÍ ÚČINNÉ ROVNOSTI, ZAČLENĚNÍ A ÚČASTI HORIZONTÁLNÍ CÍLE DO ROKU 2030

Červeně: cíl na úrovni EU, pokud jde o minimální pokrok, kterého má být dosaženo do roku 2030

Zeleně: minimální pokrok, kterého má být ve prospěch Romů dosaženo do roku 2030

Modře: poslední dostupné údaje, podle nichž se bude posuzovat pokrok

1. Předcházení protiromskému smýšlení a diskriminaci a boj proti nim

Snížit podíl Romů, kteří se setkali s diskriminací, alespoň o polovinu

- zajistit, aby se do roku 2030 s diskriminací setkávalo méně než 13 % Romů
- Romové, kteří se setkali s diskriminací: 26 % (posledních dvanáct měsíců), 41 % (posledních pět let)

Snížit podíl osob z obecné populace, jimž je nepříjemné mít za sousedy Romy, alespoň o třetinu

- zajistit, aby do roku 2030 bylo nepříjemné mít za sousedy Romy pro méně než 30 % lidí
- podíl osob z obecné populace, jimž je nepříjemné mít za sousedy Romy: 46 %

2. Snížit chudobu a sociální vyloučení s cílem odstranit sociální a ekonomické rozdíly mezi Romy a obecnou populací

Zmenšit rozdíl v chudobě Romů a obecné populace alespoň o polovinu

- zajistit, aby do roku 2030 většina Romů unikla chudobě
- míra ohrožení chudobou: Romové 80 %, obecná populace 16,8 % (rozdíl 63,2 p. b.)

Zmenšit rozdíl v chudobě romských dětí a ostatních dětí alespoň o polovinu

- zajistit, aby do roku 2030 většina romských dětí unikla chudobě
- Romské děti: 85 %, děti obecně: 19,6 % (rozdíl: 65,4 p. b.)

3. Podpořit účast prostřednictvím posílení postavení, spolupráce a důvěry

Budovat kapacity nevládních organizací a zapojit alespoň 90 z nich do koordinovaného monitorování ze strany romské občanské společnosti po celé EU

- Počet nevládních organizací zapojených do projektu Roma Civil Monitor: 85

Zajistit účast romských nevládních organizací coby řádných členů ve vnitrostátních monitorovacích výborech pro všechny programy zaměřené na potřeby romských komunit

Zdvojnásobit podíl Romů, kteří podají oznámení, když se setkájí s diskriminací

- zajistit, aby do roku 2030 diskriminaci oznamovalo alespoň 30 % romských obětí
- podíl osob, které oznámily poslední případ diskriminace, s níž se setkaly v posledních pěti letech (v jakékoli oblasti): 16 %

Podpořit zapojení Romů do politického života na místní, regionální, celostátní a unijní úrovni (v členských státech s významným podílem romské populace)

- zajistit, aby se registrovali jako voliči, volili a kandidovali

FRA“), členské státy, jakož i romská a proromská občanská společnost²². Tabulky níže popisují sedm cílů, cíle na úrovni EU, pokrok, kterého je třeba dosáhnout, a stávající situaci²³.

²² Viz připojený dokument SWD(2020) 530 final.

²³ Pro více informací o označení ukazatelů a zdrojích údajů viz příloha 2 a zpráva o [rámci pro monitorování iniciativy EU zaměřené na rovnost, začlenění a účast Romů pro období po roce 2020](#) pracovní skupiny pro ukazatele a podávání zpráv v souvislosti s Romy (kterou koordinuje agentura FRA a do níž jsou zapojena národní kontaktní místa pro Romy, národní statistické úřady a Komise).

4. Zlepšit účinný rovný přístup ke kvalitnímu, inkluzivnímu všeobecnému vzdělávání

Zmenšit rozdíl v účasti na předškolním vzdělávání a péči alespoň o polovinu

- zajistit, aby se do roku 2030 účastnilo předškolního vzdělávání alespoň 70 % romských dětí
- účast na předškolním vzdělávání a péči (3+): Romové 42 %, obecná populace 92,2% (rozdíl 50,2 p. b.)

Zmenšit rozdíl v dokončování vyššího sekundárního vzdělání alespoň o třetinu

- zajistit, aby do roku 2030 většina romské mládeže dokončovala alespoň vyšší sekundární vzdělání
- dokončeno vyšší sekundární nebo vyšší vzdělání: Romové 28 %, obecná populace 83,5% (rozdíl

Usilovat o odstranění segregace snížením podílu romských dětí navštěvujících segregované základní školy alespoň o polovinu (v členských státech s významným podílem romské populace)

- zajistit, aby do roku 2030 méně než jedno z pěti romských dětí navštěvovalo školu, kde jsou všechny nebo většina dětí romského původu
- romské děti navštěvující školy, kde jsou všechny nebo většina dětí romského původu: 44 %

5. Zlepšit účinný rovný přístup ke kvalitnímu a udržitelnému zaměstnání

Zmenšit rozdíl v zaměstnanosti alespoň o polovinu

- zajistit, aby mělo do roku 2030 alespoň 60 % Romů placenou práci
- placené zaměstnání: Romové 43 %, obecná populace 73,1% (rozdíl 30,1 p. b.)

Zmenšit rozdíl mezi romskými ženami a muži v oblasti zaměstnanosti alespoň o polovinu

- zajistit, aby mělo do roku 2030 alespoň 45 % romských žen placenou práci
- rozdíl mezi ženami a muži v oblasti zaměstnanosti – Romové: 27 p. b. (ženy: 29 %, muži: 56 %), rozdíl v obecné populaci: 11,7 p. b.

Zmenšit rozdíl v podílu osob, které nejsou zaměstnané ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (NEET), alespoň o polovinu

- zajistit, aby do roku 2030 spadal do kategorie NEET méně než jeden ze tří mladých Romů
- podíl osob, které nejsou zaměstnané ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy (16–24 let):

6. Zlepšit zdravotní stav Romů a jejich účinný rovný přístup ke kvalitní zdravotní péči a sociálním službám

Zmenšit rozdíl ve střední délce života alespoň o polovinu

- zajistit, aby do roku 2030 romské ženy a muži žili o pět let déle
- střední délka života při narození (obecná populace vs. Romové): romské ženy 10,4 roku, romští muži 10,2 roku

7. Zlepšit účinný rovný přístup k vhodnému, desegregovanému bydlení a základním službám

Zmenšit rozdíl v deprivaci v oblasti bydlení alespoň o třetinu

- zajistit, aby do roku 2030 většina Romů nečelila deprivaci v oblasti bydlení
- deprivace v oblasti bydlení: Romové 61 %, obecná populace 17,9 % (rozdíl: 43,1 p. b.)

Zmenšit rozdíl v přeplněnosti alespoň o polovinu

- zajistit, aby do roku 2030 většina Romů nežila v přeplněné domácnosti
- přeplněné domácnosti: Romové 78 %, obecná populace 17,1% (rozdíl 60,9 p. b.)

Zajistit, aby alespoň 95 % Romů mělo přístup k tekoucí vodě

přístup k tekoucí vodě v bytové jednotce: Romové 70 %, obecná populace: 97,7 %

Další ukazatele se zkoumají²⁴.

²⁴ Pracovní skupina pro ukazatele a podávání zpráv v souvislosti s Romy, kterou koordinuje agentura FRA, zkoumá další ukazatele. Týkají se například materiální a sociální deprivace, přístupu ke zdravotnickým a sociálním službám nebo segregace v oblasti bydlení.

III. OBNOVENÁ A POSÍLENÁ VNITROSTÁTNÍ OPATŘENÍ ZAMĚŘENÁ NA ROVNOST, ZAČLENĚNÍ A ÚČAST

Pro splnění cílů tohoto strategického rámce je třeba přijmout opatření jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni. Tento doplňkový přístup je jediným způsobem, jak podnítit změnu v praxi. Hlavní pravomoci v oblastech, jichž se tento rámec týká, přísluší členským státům a je zapotřebí strukturovaného přístupu. Situace Romů se v jednotlivých zemích sice liší, ale má-li být v každodenním životě Romů dosaženo skutečné změny, je nezbytné posílit závazky a zvýšit odpovědnost na vnitrostátní úrovni. To zahrnuje zapojení občanské společnosti a všech příslušných zúčastněných stran do přípravy vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů.

Přijímání opatření na vnitrostátní úrovni prostřednictvím vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů

Členské státy se vyzývají, aby vypracovaly, přijaly a prováděly vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů, včetně:

- společných prvků,
- minimálních závazků, které by se měly vztahovat na všechny,
- případných dodatečných závazků závislých na vnitrostátním kontextu,
- ambicióznějších závazků v případě členských států s velkou romskou populací.

Návrhy těchto prvků jsou uvedeny níže. Pokud je to možné, měly by být stanoveny specifické vnitrostátní cíle. Komise tento proces podpoří veškerými nezbytnými pokyny. Podpoří také vnitrostátní opatření, a to mimo jiné prosazováním právních předpisů týkajících se rovnosti, zařazováním otázky rovnosti, začlenění a účasti Romů do politických iniciativ EU, uvolňováním finančních prostředků EU pro Romy a potíráním protiromského smýšlení.

Členské státy se vyzývají, aby přípravu těchto vnitrostátních rámců dokončily do září 2021 a zaslaly je Komisi.

Spolu s tímto sdělením Komise přijímá návrh **doporučení Rady** o rovnosti, začlenění a účasti Romů, který stanoví seznam konkrétních opatření, jež mají členské státy přijmout, aby dosáhly cílů EU. Sdělení a návrh doporučení se tedy vzájemně doplňují. Navrhované doporučení také obsahuje pokyny ohledně budování kapacit a partnerství zúčastněných stran, mezi něž patří národní kontaktní místa pro Romy, orgány pro rovné zacházení, občanská společnost a regionální a místní aktéři. Kromě toho poskytuje pokyny k zajištění lepšího využívání unijních a vnitrostátních finančních prostředků, jakož i účinného vnitrostátního monitorování, podávání zpráv a hodnocení vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů.

III.1. Pokyny ohledně vnitrostátních opatření v souladu se společným, ale diferencovaným přístupem

S cílem pomoci členským státům vypracovat smysluplné a účinné vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů navrhuje Komise řadu společných prvků, jakož i minimální závazky pro všechny vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů. Vzhledem k tomu, že se podíl Romů i vnitrostátní kontext v jednotlivých členských státech značně liší, navrhuje Komise navíc dodatečné a cílenější závazky. Tímto uznává rozmanitost situací v jednotlivých členských státech a umožňuje společný, ale diferencovaný přístup.

Zaprvé Komise navrhuje, aby **všechny vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů obsahovaly tyto společné prvky:**

- ✓ *Posílené zaměření na rovnost, které doplní přístup podporující začleňování:* Řešení čtyř politických oblastí (vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotní péče a bydlení) prostřednictvím integrovaného přístupu je pro začlenění Romů stále klíčové, ale zároveň je nezbytné klást jasný důraz na rovnost. Hlavním cílem a průřezovou prioritou jednotlivých politických oblastí by měl být zejména boj proti diskriminaci a protiromskému smýšlení, který by měl doplňovat přístup zaměřený na začleňování. Toto společné zaměření by Romům mělo zajistit účinný přístup k ekonomické a sociální spravedlnosti a k rovným příležitostem.
- ✓ *Podpora účasti prostřednictvím posílení postavení, spolupráce a důvěry:* Je třeba zajistit smysluplnou účast Romů ve všech fázích tvorby politik. Politické, ekonomické a kulturní zapojení Romů by mělo být podporováno s tím, že jsou plnohodnotnými členy společnosti. Je nutné zajistit posílení postavení a budování kapacit Romů, občanské společnosti a orgánů veřejné moci, a tím posílit spolupráci a důvěru mezi zúčastněnými stranami a mezi romskými a neromskými komunitami.
- ✓ *Zohlednění rozmanitosti romské populace:* Členské státy by měly zajistit, aby jejich strategické rámce pokrývaly všechny Romy na jejich území a díky meziodvětvovému přístupu odrážely potřeby různorodých skupin. Měly by brát v potaz, jak se různé aspekty identity mohou prolínat, a tím diskriminaci ještě zvyšovat. Měly by stanovit kvantitativní a/nebo kvalitativní cíle, a zajistit tak zohlednění rozmanitosti, pokud jde o věk, pohlaví, sexuální orientaci, mobilitu a jiné osobní vlastnosti.
- ✓ *Kombinace obecného přístupu a jednoznačného, ale ne výlučného zaměření na Romy²⁵:* Vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů by měly kombinovat začleňování a jednoznačné, ale ne výlučné zaměření, a tedy zajistit, aby běžné služby byly inkluzivní, a poskytovat dodatečnou cílenou podporu zaměřenou na prosazování účinného přístupu Romů k právům a službám. Měly by sloužit jako nástroje pro plánování použití vnitrostátních a unijních finančních prostředků k opatřením zaměřeným na Romy a k inkluzivní obecné reformě.
- ✓ *Zlepšit stanovování cílů, shromažďování údajů, monitorování a podávání zpráv:* Snaha o dosažení hlavních cílů na úrovni EU a odpovídajících kvantitativních a/nebo kvalitativních vnitrostátních cílů může vést ke skutečnému pokroku na cestě k rovnosti, začlenění a účasti Romů. Je nutné pravidelně shromažďovat údaje, aby mohly být použity k podávání zpráv a monitorování, aby se zlepšila transparentnost a odpovědnost a aby se podpořila výměna zkušeností a získávání poznatků v oblasti politiky²⁶.

Zadruhé Komise v rámci realizace společných prvků na základě zkušeností se stávajícím rámcem a v návaznosti na rozsáhlé konzultace²⁷, které probíhaly v posledních dvou letech,

²⁵ Viz [společné základní zásady](#). Zásada 2 (jednoznačné, ale ne výlučné zacílení) „*předpokládá zaměření na Romy jako na cílovou skupinu, ale ne za cenu vyloučení jiných lidí, kteří se nacházejí v podobné sociální a ekonomické situaci*“. Zásada 4 (usilování o začlenění do většinové společnosti) odkazuje na cíl „*zařazení Romů do většinové společnosti (do většinových vzdělávacích institucí, většinových povolání a většinového bydlení)*. Tam, kde stále ještě existuje částečné anebo zcela oddělené vzdělávání nebo bydlení, musí politiky zaměřené na začleňování Romů usilovat o změnu stávající situace. Je třeba vyhnout se tomu, aby se vytvářel umělý a oddělený ‚romský‘ trh práce.“

²⁶ Pokud jde o přístup ke shromažďování údajů vycházející z lidských práv, vnitrostátním orgánům se doporučují k prostudování [Evropská příručka o údajích týkajících se rovnosti \(revidované znění z roku 2016\)](#), [Pokyny ke zlepšení shromažďování a využívání údajů o rovnosti \(2018\)](#) a [Shromažďování údajů v oblasti etnického původu \(2017\)](#). Členským státům se doporučuje, aby na shromažďování těchto údajů vyčlenily potřebné zdroje a využily za tímto účelem podporu agentury FRA k posílení svých kapacit.

²⁷ Viz připojený dokument SWD(2020) 530 final.

vyzývá všechny členské státy, aby **do svých vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů zahrnuly alespoň tyto závazky:**

Vnitrostátní strategický rámec by měl stanovit:

- a) vnitrostátní výchozí hodnoty a cíle v souladu s cíli EU a cíli na základě komplexního posouzení potřeb;
- b) cíle a opatření pro konkrétní skupiny (romské děti, ženy, mladé a starší Romy, Romy se zdravotním postižením, kočovné Romy na území EU, Romy se státním příslušenstvím třetích zemí nebo Romy bez státní příslušnosti), které budou odrážet rozmanitost romské populace, včetně opatření zohledňujících genderové hledisko a opatření zohledňujících děti / osoby určitého věku;
- c) opatření k řešení protiromského smýšlení a diskriminace (např. prostřednictvím vnitrostátních akčních plánů proti rasismu);
- d) opatření k zajištění sociálního a ekonomického začlenění marginalizovaných Romů, a to zejména v oblastech vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotní péče a bydlení;
- e) kombinaci cílených a obecných opatření, aby byly zohledněny specifické místní problémy a výslovně řešeny překážky, které Romům brání v rovném přístupu k obecným politikám²⁸;
- f) zvláštní rozpočet na provádění a monitorování²⁹ s plným využitím sociálních inovací a soukromého kapitálu;
- g) mechanismy podávání zpráv, monitorování a hodnocení pokroku při dosahování stanovených cílů;
- h) systém konzultací a spolupráce v souvislosti s danými politikami, a to s Romy a proromskou občanskou společností, ministerstvy, orgány pro rovné zacházení, jinými vnitrostátními orgány pro lidská práva a dalšími zúčastněnými stranami, a
- i) budování kapacit na podporu aktivního zapojení občanské společnosti do všech fází tvorby politik a zajistit její zapojení do procesů vnitrostátních a unijních platform³⁰.

Národní kontaktní místa pro Romy by měla:

- a) získat mandát, dostatečné zdroje a zaměstnance, aby mohla zajistit průběžnou koordinaci a monitorování, a
- b) pravidelně předkládat zprávy o pokroku a zapojit se do hlavních činností sítě národních kontaktních míst pro Romy, kterou spravuje Komise³¹.

Zatřetí může být kromě těchto společných prvků a minimálních závazků důležité dodatečné úsilí vynaložené na vnitrostátní úrovni **v závislosti na konkrétním vnitrostátním kontextu**. Problémy týkající se rovnosti, začlenění a účasti Romů se liší v závislosti na velikosti romské populace a podílu Romů na celkové populaci, jakož i na širším ekonomickém kontextu a historii vyloučení a diskriminace. Liší se také v závislosti na tom, kde a jak Romové žijí (venkovské, městské, nestálé, segregované oblasti), a na specifických aspektech, jako jsou mezinárodní

²⁸ [Společné základní zásady](#) pro začlenění Romů poskytují rámec pro úspěšnou přípravu a provádění opatření na podporu začleňování Romů. Zásady 2 a 4 se týkají kombinace cílených a obecných opatření.

²⁹ Členské státy musí při programování specifického cíle Evropského sociálního fondu plus (ESF+), týkajícího se podpory sociálního a ekonomického začlenění marginalizovaných komunit, jako jsou Romové, splnit všechny požadavky stanovené v příloze IV [návrhu Komise týkajícího se nařízení o společných ustanoveních pro období 2021–2027](#) v souvislosti s tematickou základní podmínkou zavedení vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů. Na podporu rovnosti a začleňování Romů lze využít i několik dalších nástrojů financování EU, jako jsou fondy politiky soudržnosti.

³⁰ Tyto platformy spojují zúčastněné vládní subjekty a zúčastněné subjekty z občanské společnosti. Jejich cílem je podnítit spolupráci a výměnu zkušeností s úspěšným začleněním Romů.

³¹ Síť národních kontaktních míst pro Romy byla vytvořena již v období 2011–2020 a umožnila výměnu informací a zkušeností mezi členskými státy na evropské úrovni.

mobilita, migrace či problémy spojené s občanskou dokumentací. Tyto různé problémy lze ve vnitrostátních strategických rámcích týkajících se Romů zohlednit pomocí diferencovaných cílů, úrovní investic a druhů politických řešení. Komise vyzývá **členské státy**, aby v závislosti na vnitrostátním kontextu (např. na možnostech shromažďování údajů, využívání cíleného nebo obecného financování z EU, relativní velikosti a konkrétních potřebách romské populace v dané zemi) **přijaly dodatečné závazky**, a to podle těchto pokynů:

Vnitrostátní strategický rámec by také měl stanovit:

- a) vnitrostátní kvantitativní a kvalitativní cíle ke všem sedmi cílům EU a souvisejícím cílům (v závislosti na dostupnosti údajů);
- b) jakým způsobem budou unijní a vnitrostátní finanční prostředky a nástroje využity ve prospěch Romů a
- c) jak institucionální či správní reformy přispějí k rovnosti a začlenění Romů.

Národní kontaktní místa pro Romy by také měla provádět hodnocení a přezkum vnitrostátního strategického rámce v polovině období.

Začtvrté, pokud Romové tvoří významnou část populace v dané zemi (tj. mnohem více než 1 %) ³², je podpora jejich rovnosti a začlenění důležitá nejen z hlediska základních práv, ale má také zřejmý ekonomický význam. V zemích s větším podílem romského obyvatelstva představuje tato skupina narůstající část populace ve školním věku, a tedy budoucí pracovní sílu. Pokrok v oblasti sociálního a ekonomického začlenění Romů má potenciál snížit nedostatek pracovních sil a dovedností v dobách nepříznivého demografického vývoje a snížit sociální výdaje. Investice do lepšího vzdělávání a rozšiřování dovedností dříve vyloučené pracovní síly mohou příznivě ovlivnit růst produktivity. Zajištění toho, aby Romové mohli využít svůj potenciál k tomu, aby byli přínosem pro ekonomiku a společnost obecně, povede k lepším sociálním a ekonomickým výsledkům pro všechny.

To odůvodňuje potřebu intenzivnějších závazků a podpory ze strany EU, zejména pokud jde o využívání finančních prostředků EU na cílená opatření i obecné inkluzivní reformy. V této souvislosti se členské státy s významným podílem romské populace vyzývají, aby plně využily navrhovaného specifického cíle Evropského sociálního fondu plus (ESF+) týkajícího se podpory sociální a ekonomické integrace marginalizovaných komunit, jako jsou Romové. Také se vybízejí, aby učinily více pro to, aby se dostupné finanční prostředky k Romům účinně dostaly. K tomu je rovněž zapotřebí shromažďování údajů členěných podle etnického původu a pohlaví jakožto podkladů pro přípravu, monitorování a přezkum politik.

Kromě minimálních závazků a závazků vyplývajících z vnitrostátního kontextu tedy Komise vyzývá **členské státy s významným podílem romské populace, aby do svého vnitrostátního strategického rámce týkajícího se Romů zahrnuly ambicióznější závazky**, podle nichž:

Vnitrostátní strategický rámec by také měl:

- a) představit plán nebo soubor opatření zaměřené na předcházení protiromskému smýšlení a diskriminaci, segregaci v oblasti vzdělávání a bydlení a protiromským předsudkům a stereotypům a na boj proti nim (i online);
- b) prosadit řešení otázky rovnosti a začleňování Romů na regionální a místní úrovni a
- c) stanovit, jak budou unijní a vnitrostátní finanční prostředky a finanční nástroje sloužit k investování do inkluzivní reformy obecných politik a cílených opatření.

Je třeba **posílit úlohu národních kontaktních míst pro Romy**, aby mohla:

³² Velká romská populace se nachází ve čtyřech zemích EU (Bulharsko: 9,94 %, Rumunsko: 9,02 %, Slovensko: 8,63 %, Maďarsko: 7,49 %). Menší romskou populaci mají Česko (1,90 %), Řecko (1,63 %) a Španělsko (1,55 %). Viz [odhady Rady Evropy z roku 2012](#).

- a) počítat se zvláštním týmem a institucionálním mandátem, který zajistí politickou váhu, účinnou meziodvětvovou koordinaci a prosazení řešení otázky rovnosti a začleňování Romů na regionální a místní úrovni;
- b) být zapojena (prostřednictvím orgánů spravujících finanční prostředky EU) do koordinace mezivládních diskusí o rozdělování finančních prostředků EU vyčleněných pro Romy a do systematického monitorování jejich využívání (např. prostřednictvím monitorovacích výborů nebo při posuzování dopadů začlenění Romů);
- c) zajistit vnitrostátní konzultaci a dialog posilující postavení Romů (zejména mladých lidí a žen) a
- d) zajistit, aby veřejné politiky a univerzální služby účinně dosáhly na Romy, včetně těch, kteří žijí v odlehlých venkovských oblastech (např. nouzová a střednědobá opatření v době krize, legislativní reformy, plánování politik v oblasti vzdělávání, zaměstnanosti, zdravotní péče, bydlení a v dalších oblastech sociálního a ekonomického začleňování, sociální služby, doprava, systémy minimálního příjmu nebo právní předpisy proti diskriminaci).

A konečně se členským státům doporučuje, aby při přípravě a provádění vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů zohlednily **společné základní zásady** začleňování Romů³³. Příloha 1³⁴ poskytuje dodatečné **pokyny ohledně plánování a provádění politik** v souvislosti s potíráním protiromského smýšlení a vícegenerační chudoby³⁵, podporováním účasti a posílení postavení Romů, zohledňováním rozmanitosti romské populace a kombinováním cíleného a obecného přístupu. Dále stanoví pokyny zaměřené na lepší **řešení nově vznikajících problémů**, např. řešení neúměrného dopadu krizí, jako je pandemie COVID-19, na Romy nebo zajištění digitálního začlenění a environmentální spravedlnosti. Kromě toho poskytuje pokyny ohledně podpory romského umění, historie a kultury (a povědomí o nich) a sociálních inovací a experimentování s politikami.

Komise podpoří členské státy při přípravě a provádění jejich vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů nejen prostřednictvím finanční podpory a koordinačních opatření, jako je vzájemné učení či budování kapacit, ale také prostřednictvím metodické podpory³⁶ a pomoci v rámci programu na podporu strukturálních reforem zaměřených na vývoj systémů monitorování a hodnocení³⁷. Členské státy mohou také získat podporu od agentury FRA, orgánů pro rovné zacházení a jiných vnitrostátních orgánů pro lidská práva a národních statistických

³³ [Společné základní zásady](#).

³⁴ Příloha 1 využívá poznatky získané z hodnocení rámce EU, [údaje ze tří znaleckých posudků a postojů občanské společnosti, které byly využity k úvahám o politikách týkajících se Romů pro období po roce 2020](#), a odborné znalosti útvarů Komise.

³⁵ V rámci probíhajícího projektu Komise, který bude dokončen do konce roku 2020, se provádí analýza základních příčin přenášení chudoby a vyloučení na další generace a navrhuje se opatření k jejich řešení. Dalším projektem Komise a agentury FRA bude analýza údajů kvůli poznatkům o souvislostech mezi diskriminací a zranitelností v Evropě na nižší než celostátní úrovni, o významu diskriminace ve vztahu k relativnímu riziku sociálního a ekonomického vyloučení a o tom, zda byli Romové více postiženi pandemií COVID-19 a zda byli vůči ní ve specifických územních kontextech zranitelnější. Zjištění mohou posloužit jako důkazy, na nichž lze založit komplexní opatření zaměřená na řešení sociálního a ekonomického znevýhodnění i diskriminace.

³⁶ Zejména ze strany Společného výzkumného střediska Komise, pokud jde o randomizovaná hodnocení dopadů vybraných cílených nebo obecných stěžejních intervencí, ale i ze strany agentury FRA, pokud jde o posouzení vhodnosti zamýšlených opatření.

³⁷ Rumunsko například v současné době přijímá technickou podporu v rámci programu na podporu strukturálních reforem zaměřenou na vývoj systému monitorování a hodnocení, pokud jde o provádění strategie začleňování Romů.

úřadů s cílem zajistit/zlepšit kapacity pro pravidelné shromažďování údajů na vnitrostátní úrovni³⁸. Podpora ze strany EU bude upravena podle úrovně závazků daného členského státu.

III.2. Podávání zpráv a monitorování vnitrostátních opatření a pokroku při dosahování cílů

S cílem zajistit efektivnější shromažďování údajů, podávání zpráv a monitorování pokroku při dosahování cílů na úrovni EU i vnitrostátních cílů navržených výše Komise poprvé navrhuje **soubor ukazatelů** (viz příloha 2), jehož využití by významně přispělo k vzájemnému učení mezi členskými státy. Tento soubor vypracovala pracovní skupina pro ukazatele a podávání zpráv v souvislosti s Romy, kterou koordinuje agentura FRA a na níž se podílejí národní kontaktní místa pro Romy, národní statistické úřady a Komise. Soubor také umožní podávání zpráv o opatřeních stanovených v navrhovaném doporučení Rady.

Podávání zpráv a monitorování vnitrostátních opatření bude probíhat jak na úrovni EU, tak na úrovni jednotlivých členských států. **V roce 2022 Komise vyhodnotí vnitrostátní strategické rámce týkající se Romů**, posoudí závazky přijaté členskými státy a případně poskytne pokyny ohledně potřebného zlepšení.

Členské státy se vyzývají, aby počínaje rokem 2023 každé dva roky podávaly zprávy o provádění vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů, včetně o opatřeních na podporu rovnosti, začlenění a účasti, a plně při tom využily souboru ukazatelů. Zprávy by se měly zaměřovat na plnění závazků stanovených ve vnitrostátních rámcích, včetně dosažení případných vnitrostátních cílů. Tyto zprávy by se měly zveřejňovat za účelem zvýšení transparentnosti a zdokonalování politik. Strategické rámce a finalizované zprávy by také měly být projednány ve vnitrostátních parlamentech.

Komise požaduje, aby **agentura FRA** počínaje rokem 2020 prováděla ve čtyřletých cyklech **pravidelný průzkum zaměřený na Romy**, který poskytne výchozí údaje a údaje v polovině a na konci období, jež jsou nezbytné k měření změn³⁹. Agentura FRA se rovněž vyzývá, aby podpořila členské státy v jejich úsilí při shromažďování údajů a podávání zpráv mimo jiné prostřednictvím pracovní skupiny pro ukazatele a podávání zpráv v souvislosti s Romy a aby Komisi zajistila podklady pro monitorování a provádění analýz pokroku dosaženého na vnitrostátní úrovni.

Zprávy členských států společně s informacemi od občanské společnosti a s údaji od agentury FRA poslouží jako základ pro **pravidelné monitorovací zprávy**, které bude Komise vydávat každé dva roky. Komise dále provede **hodnocení** strategického rámce EU týkajícího se Romů v polovině období a po jeho skončení.

IV. OPATŘENÍ EU

Členské státy jsou klíčovými aktéry, kteří mohou změnit postavení Romů v praxi. Úsilí jednotlivých států o prosazení pokroku na cestě k dosažení cílů EU do roku 2030 doplní opatření a podpora ze strany EU.

IV.1. Prosazování právních předpisů EU

Opatření zaměřená na potírání protiromského smýšlení a diskriminace Romů vycházejí ze zavedeného právního rámce EU, který zahrnuje obecné zásady nediskriminace a rovnosti

³⁸ S cílem zavést právo na sebeidentifikaci při shromažďování údajů týkajících se jednotlivců, tedy např. při sčítání lidu, v rozsáhlých průzkumech nebo administrativních údajích, je-li to vhodné.

³⁹ V roce 2021 bude průzkum rozšířen na Srbsko a Severní Makedonii.

zakotvené ve Smlouvách a potvrzené v Listině základních práv EU,⁴⁰ jakož i ve směrnici o rasové rovnosti⁴¹ a rámcové rozhodnutí Rady o rasismu a xenofobii⁴². Jak je zdůrazněno v akčním plánu EU proti rasismu na období 2020–2025, komplexní systém ochrany proti diskriminaci vyžaduje především účinné prosazování právního rámce, aby bylo zajištěno dodržování individuálních práv a povinností v praxi. Tato činnost se netýká jen Romů, ale romským komunitám přinese přímý prospěch.

Komise bude nadále monitorovat a prosazovat uplatňování **směrnice o rasové rovnosti**, a to prošetřováním systematické diskriminace a zahajováním řízení o nesplnění povinnosti, bude-li to nutné, s cílem podnítit změny vnitrostátních právních předpisů a politik. V posledních letech se věnovala zvláštní pozornost diskriminaci romských dětí ve vzdělávání. Komise bude poskytovat pokyny a školení a nabízet finanční podporu na shromažďování údajů o rovnosti a účinné provádění a prosazování uvedené směrnice mimo jiné prostřednictvím zastoupení zájmů obětí. Jak bylo oznámeno v akčním plánu EU proti rasismu, Komise v roce 2021 podá zprávu o uplatňování směrnice⁴³, na kterou případně během roku 2022 naváže další legislativou. Navíc bude Komise i nadále podporovat činnost orgánů pro rovné zacházení, které při své činnosti⁴⁴ přisuzují vysokou prioritu snahám o zlepšení situace a zkušeností Romů. Komise bude monitorovat provádění doporučení Komise o normách pro orgány pro rovné zacházení⁴⁵. Úloha a nezávislost orgánů pro rovné zacházení a možná potřeba nových právních předpisů k posílení úlohy těchto orgánů budou důležitými tématy zprávy pro rok 2021.

Komise bude také pokračovat ve své činnosti zaměřené na předcházení rasismu a xenofobii a boj proti nim, a to zejména posílením zaznamenávání a oznamování trestných činů z nenávisti za podpory agentury FRA, zlepšením strategií odborného vzdělávání v oblasti prosazování práva a posílením podpory pro oběti trestných činů z nenávisti. Podle agentury FRA⁴⁶ se Romové ve vysoké míře (30 % respondentů romského původu) setkávají s obtěžováním motivovaným nenávistí. Komise připomíná svůj závazek zajistit úplné a správné provedení a uplatňování **rámcového rozhodnutí Rady o rasismu a xenofobii** a případně zahájit řízení o nesplnění povinnosti⁴⁷. Předpokladem boje proti protiromskému smýšlení je úplné a správné provedení minimálních pravidel stanovených pro trestnost nenávistných výroků a popírání, schvalování či zlehčování holokaustu do právních předpisů členských států. Stejně jako jiné osoby menšinového etnického nebo rasového původu čelí i Romové nenávistným výrokům online a protiromské smýšlení je jedním z nejčastěji oznamovaných důvodů nenávistných výroků. Komise bude nadále spolupracovat se společnostmi působícími v oblasti IT v boji proti nezákonným nenávistným výrokům online a rozšíří toto úsilí na další platformy sociálních médií⁴⁸. Toto rámcové rozhodnutí doplňuje směrnice o právech obětí⁴⁹, jejímž cílem je mimo jiné zajistit spravedlnost, ochranu a podporu pro oběti trestných činů z nenávisti a nenávistných

⁴⁰ Viz zejména článek 2 a čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii ([SEU](#)), články 8, 10, 19 a čl. 67 odst. 3 Smlouvy o fungování Evropské unie ([SFEU](#)) a články 20 a 21 [Listiny](#).

⁴¹ [2000/43/ES](#).

⁴² [2008/913/SVV](#).

⁴³ Zpráva se bude týkat také uplatňování [směrnice Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání](#) (Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16).

⁴⁴ Evropská síť vnitrostátních orgánů pro rovné zacházení, 28. července 2020: [„Roma and Traveller inclusion: towards a new EU framework learning from the work of equality bodies“](#) (Začleňování Romů a Travellerů: na cestě k novému rámci EU s poznatky z činnosti orgánů pro rovné zacházení).

⁴⁵ [C\(2018\) 3850 final](#).

⁴⁶ Agentura FRA, 2017, Druhý průzkum týkající se menšin a diskriminace v Evropě.

⁴⁷ Akční plán EU proti rasismu na období 2020–2025, [COM\(2020\) 565 final](#).

⁴⁸ Viz práce na [kodexu chování proti nezákonným nenávistným projevům online](#), [C\(2018\) 1177 final](#).

⁴⁹ 2012/29/EU.

výroků. Strategie EU v oblasti práv obětí (2020–2025) řeší konkrétní potřeby obětí trestných činů z nenávisti, včetně Romů⁵⁰.

IV.2. Začlenění otázky rovnosti Romů do politických iniciativ EU a uvolnění finančních prostředků EU pro Romy⁵¹

Zařazování otázky rovnosti, začlenění a účasti Romů do všech příslušných iniciativ Komise bude mít zásadní význam pro dosažení cílů stanovených v tomto strategickém rámci. Při rozvoji politik – od sociálního a ekonomického začleňování po umělou inteligenci, od Zelené dohody po digitální začleňování a od řešení nenávistných výroků až po migrační politiky – se zahrnutím aspektu rovnosti myslí rovněž zajištění toho, aby politiky EU a členských států **sloužily zájmům všech Romů**. V rámci svých činností zaměřených na prosazování rovnosti pro všechny a rovnosti ve všech jejích významech bude interní pracovní skupina Komise pro rovnost usilovat o zajištění toho, aby byl boj proti diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu a proti jeho prolínání s jinými důvody diskriminace začleněn do **všech politik, právních předpisů a programů financování EU**. Při provádění akčního plánu EU proti rasismu na období 2020–2025 bude hledisko Romů vždy zohledněno. Pokyny a odborná příprava zaměřené na začleňování této otázky podpoří všechny subjekty podílející se na zahrnování hlediska rovnosti do všech fází intervencí EU a v průběhu celého politického cyklu Komise budou podporovány aktivnější konzultace s organizacemi, které Romy zastupují.

Interní **pracovní skupina Komise pro Romy**⁵² bude nadále zapojovat různé útvary Komise na různých úrovních do klíčových prioritních oblastí, jako je účinné využívání finančních prostředků EU k podpoře rovnosti a začleňování Romů.

V rámci iniciativy **Next Generation EU** bude nový nástroj na podporu oživení a odolnosti podporovat investice a reformy, které jsou nezbytné pro dosažení trvalého oživení, a posilovat hospodářskou a sociální odolnost a soudržnost. Aby mohly členské státy získat podporu, budou muset vypracovat plány na podporu oživení a odolnosti, které se budou zabývat hospodářskými a sociálními dopady krize, digitální a ekologickou transformací a příslušnými prioritami stanovenými v doporučeních pro jednotlivé země v rámci evropského semestru. Tato podpora umožní členským státům podpořit začlenění marginalizovaných skupin včetně Romů a dalších osob menšinového rasového nebo etnického původu. Návrhy **víceletého finančního rámce**, které předložila Komise, podporují začleňování Romů a boj proti diskriminaci, a to zejména prostřednictvím Evropského sociálního fondu plus (ESF+), Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV). V roce 2019 zdůraznila Komise význam začleňování Romů v několika zprávách o jednotlivých zemích v rámci **evropského semestru**⁵³. Tento aspekt je třeba zohlednit a řešit v rámci programů pro období 2021–2027.

⁵⁰ [COM\(2020\) 258 final](#).

⁵¹ Pokud jde o více informací o příslušných obecných politických iniciativách EU a využívání finančních prostředků EU, viz příloha 3 dokumentu SWD.

⁵² Vytvořená v roce 2010 a složená ze zástupců GŘ pro spravedlnost a spotřebitele, Výboru pro zaměstnanost a sociální věci, GŘ pro vzdělávání, mládež, sport a kulturu, GŘ pro zdraví a bezpečnost potravin, GŘ pro politiku sousedství a jednání o rozšíření, GŘ pro migraci a vnitřní věci, GŘ pro regionální a městskou politiku a Výboru pro zemědělství a rozvoj venkova.

⁵³ Viz [zprávy o jednotlivých zemích](#) týkající se Bulharska, Česka, Španělska, Maďarska, Rumunska, Slovenska, a zejména jejich příloha D.

Návrhy **nařízení o společných ustanoveních, ESF+, EFRR a EZFRV** předložené Komisí⁵⁴:

- ✓ poskytují finanční podporu na provádění vnitrostátních strategických rámců a opatření týkajících se Romů, včetně činností zaměřených na rozvoj lidských zdrojů a budování infrastruktury a kapacit,
- ✓ zajišťují, aby všechny programy v průběhu přípravy, provádění, monitorování a hodnocení podporovaly rovné příležitosti pro všechny bez diskriminace na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo přesvědčení, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace,
- ✓ požadují splnění tematických (vnitrostátní strategický rámec týkající se Romů, vnitrostátní strategický politický rámec pro sociální začleňování a snižování chudoby) a horizontálních (Listina základních práv) základních podmínek v průběhu celého období 2021–2027,
- ✓ požadují, aby bylo alespoň 25 % zdrojů ESF+ vyčleněno na podporu sociálního začleňování, čímž se zajistí, aby byly vyčleněny základní minimální prostředky pro osoby, které to nejvíce potřebují, a
- ✓ zdůrazňují „zásadu partnerství“, tj. zapojení všech příslušných zúčastněných stran, včetně subjektů prosazujících sociální začleňování, nediskriminaci a základní práva, a organizací občanské společnosti do přípravy a provádění programů a dohod o partnerství a do monitorovacích výborů.

Protože většinu rozpočtu EU plní členské státy v rámci sdíleného řízení, hrají klíčovou úlohu při navrhování veřejných politik a maximalizaci využívání programů financování na podporu Romů. Komise proto členské státy vyzývá, aby v rámci víceletého finančního rámce (VFR) na období 2021–2027 a nástroje Next Generation EU vyčlenily prostředky na řešení problémů a potřeb Romů v souladu se závazky, které přijaly ve svých vnitrostátních strategických rámcích týkajících se Romů. Cílem Komise bude zajistit, aby v nadcházejících dohodách o partnerství byly náležitě řešeny problémy specifické pro jednotlivé země, jak byly identifikovány v rámci evropského semestru, a aby prostřednictvím operačních programů byla prováděna opatření prosazující rovnost a začleňování. Komise bude pozorně monitorovat, zda v těchto členských státech existuje dvojí strategie, která na jedné straně zabezpečuje inkluzivní služby a na druhé straně poskytuje cílené programy pro marginalizované romské komunity, a zda je tato strategie obsažena v programových dokumentech na období 2021–2027. Cílem základních podmínek platných pro konkrétní fondy EU v období 2021–2027, které navrhla Komise, je zajistit dodržování základních práv i rovnost, začlenění a účast Romů.

V zájmu zvýšení účinnosti a účelnosti intervencí týkajících se Romů bude Komise podporovat nadnárodní učení v oblasti politik i financování, jako je například síť EURoma⁵⁵ tvořená řídicími orgány a národními kontaktními místy pro Romy.

K sociálnímu a ekonomickému začlenění marginalizovaných skupin včetně Romů může přispět také složka Programu InvestEU⁵⁶ zaměřená na sociální investice a dovednosti, a to prostřednictvím inovativních přístupů financování, jako jsou dluhopisy se sociálním dopadem a projekty zaměřené na výsledek, včetně kombinace grantů a/nebo finančních nástrojů EU ze sektorových programů nebo kombinace různých zdrojů financování EU. Komise bude provádět cílené pilotní iniciativy, jejichž účelem bude vyzkoušet a demonstrovat funkční přístupy ke konkrétním aspektům začleňování (bydlení, zaměstnání, sociální zabezpečení) prostřednictvím využití inovativních přístupů k financování, které by mohly být zavedeny/rozšířeny nebo napodobeny v rozsáhlejších programech na vnitrostátní úrovni nebo na úrovni EU. Členské státy

⁵⁴ [COM\(2018\) 375 final](#), [COM\(2018\) 382 final](#), [COM\(2018\) 392 final](#).

⁵⁵ Tuto síť zprovoznil v roce 2007 španělský řídicí orgán ESF.

⁵⁶ Program InvestEU (2021–2027), viz také příloha 3 dokumentu SWD.

budou moci prostřednictvím nástroje pro technickou podporu požádat o technickou podporu při začleňování hlediska rovnosti Romů do tvorby politik a reformních postupů.

IV.3. Opatření a podpora ze strany EU zaměřené na prosazování účasti, začlenění a rozmanitosti Romů

V akčním plánu EU proti rasismu na období 2020–2025 se Komise zavázala, že půjde příkladem a podnikne kroky k významnému **zlepšení reprezentativnosti svých zaměstnanců prostřednictvím opatření v oblasti náboru a výběrových řízení**. Při realizaci těchto opatření Komise zajistí, aby se vztahovala i na Romy. Komise vyzývá ostatní orgány EU, aby na svých pracovištích přijaly opatření na podporu rozmanitosti a začlenění.

Komise bude pořádat pravidelná setkání se zástupci členských států⁵⁷ a **organizacemi občanské společnosti na úrovni EU a mezinárodními organizacemi**, jež mají silnější mandát v oblasti vzájemného učení. Zajistí také pravidelnou výměnu informací mezi zúčastněnými stranami. Komise bude v období 2021–2027 i nadále pořádat setkání s organizacemi občanské společnosti na téma **politiky soudržnosti** („strukturovaný dialog“). Bude pořádat setkání s organizacemi romské občanské společnosti věnované úzkému dialogu na téma vývoje v oblasti politiky soudržnosti.

Jak navrhl Evropský parlament⁵⁸, Komise zahájí nový cyklus budování kapacit romské občanské společnosti s cílem umožnit **koordinované nezávislé občanské monitorování a podávání zpráv**, přičemž bude vycházet z poznatků získaných v rámci projektu [Roma Civil Monitor](#) (2017–2020). Koordinované nezávislé zprávy o občanském monitorování se budou počínaje rokem 2022 podávat ve dvouletých cyklech.

Komise bude usilovat o maximalizaci vlivu **evropské romské platformy**⁵⁹, která spojuje vlády jednotlivých zemí, EU, mezinárodní organizace a zástupce romské občanské společnosti a jejímž cílem je podněcovat spolupráci a výměnu zkušeností. Bude organizovat tematické, celostátní a regionální přezkumy vnitrostátních strategických rámců na základě zjištění projektu monitorování ze strany romské občanské společnosti a národních monitorovacích zpráv.

Komise bude prostřednictvím financování národních romských platform prosazovat jejich reformu⁶⁰, především aby lépe reprezentovaly romskou populaci dané země. Za účelem získání nových poznatků, využití potenciálu sociálních inovací, změny způsobu uvažování a zajištění trvalé sociální změny by romské platformy měly být rozšířeny o nové zúčastněné strany (např. organizace na ochranu práv dětí či soukromý sektor). Aby se podpořilo **aktivní zapojení Romů, zejména žen a mladých lidí**, měl by být zvolen zástupce platformy, který zajistí navazování nadnárodních kontaktů mezi vnitrostátními a evropskými romskými platformami, zatímco mladým Romům by měly být nabízeny zvláštní stáže či nižší pozice ve vnitrostátních strukturách souvisejících s realizací národních romských platform. Synergie s jinými unijními, vnitrostátními či mezinárodními iniciativami, zejména s projektem občanského dohledu, by měly být využity k podpoře vzájemného učení a výměny zkušeností v oblasti politiky.

⁵⁷ V souvislosti se sítí národních kontaktních míst pro Romy.

⁵⁸ [Přípravná akce 2020 – projekt Roma Civil Monitor – Posilování kapacit romské a proromské občanské společnosti a jejího zapojení do sledování a přezkumu politik.](#)

⁵⁹ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/roma-and-eu/european-platform-roma-inclusion_en.

⁶⁰ Národní romské platformy jsou postupy účasti a konzultací, jež zahajují a řídí národní kontaktní místa pro Romy za účelem podpory dialogu, vzájemného učení, spolupráce a zapojení do přípravy, provádění a monitorování vnitrostátních strategických rámců za podpory Komise formou pravidelných výzev k finanční podpoře. Postupy národních romských platform by měly přispívat k přípravě, provádění, monitorování a přezkumu politik. Tyto platformy mají tři hlavní úkoly: rozšířit politické diskuse o provádění vnitrostátních strategických rámců týkajících se Romů, prohloubit tuzemské struktury odpovědnosti a posílit vazby mezi místní a celostátní úrovní.

IV.4. *Opatření a podpora ze strany EU zaměřené na prosazování rovnosti a na potírání protiromského smýšlení*

Za účelem podpory rovnosti Romů řešením protiromského smýšlení Komise podpoří činnosti v rámci **programu Občané, rovnost, práva a hodnoty** zaměřené na **podporu pozitivního obrazu** a romských vzorů, **boj proti negativním stereotypům**, zvyšování **povědomí o romské historii a kultuře** a prosazování **pravdy a usmíření**.

Komise povede společnou kampaň s organizací UNESCO zaměřenou na řešení **dezinformací, nenávistných výroků a konspiračních teorií**, včetně těch, které se týkají Romů. Nadále bude podporovat soukromý sektor prostřednictvím platformy EU pro charty diverzity a prozkoumá způsoby, jak za spolupráce se sdělovacími prostředky budovat pozitivní obraz a prosazovat rovnost a rozmanitost ve všech oblastech. Komise na základě dosavadních zkušeností⁶¹ vypracuje řadu seminářů o rasových a etnických stereotypech, včetně stereotypů vůči Romům, na nichž se setkají novináři, organizace občanské společnosti a zástupci osob menšinového rasového nebo etnického původu.

V rámci své **komunikační činnosti** bude Komise propagovat přínosy rovnosti a rozmanitosti⁶². Komise uspořádá řadu informačních akcí zaměřených na členské státy, v nichž žijí větší romské komunity, jejichž cílem bude boj proti stereotypům, podpora kulturní rozmanitosti, zdůraznění problematiky a posílení postavení romských dětí, mladých lidí a žen jako vzorů v rozmanitých komunitách a dále propojování komunit.

Povědomí o důsledcích vícenásobné diskriminace romských žen bude sladěno s komunikační kampaní v rámci celé EU zaměřenou na **boj proti genderovým stereotypům**, která uplatňuje meziodvětvový přístup ke všem oblastem života a je součástí strategie EU pro rovnost žen a mužů.

Komise si stanovila tyto cíle:

- posílit stávající právní předpisy EU, jež chrání Romy před diskriminací a rasismem, a odstranit případné nedostatky,
- začlenit otázku rovnosti Romů do politických iniciativ EU a uvolnit finanční prostředky EU pro rovnost, začlenění a účast Romů,
- podniknout kroky ke zlepšení rozmanitosti pracovní síly Komise,
- zahájit nový cyklus budování kapacit romské občanské společnosti a posílit evropské a národní romské platformy,
- prosazovat pozitivní obraz a romské vzory, bojovat proti negativním stereotypům, zvyšovat povědomí o romské historii a kultuře a prosazovat pravdu a usmíření.

V. **PROSAZOVÁNÍ ROVNOSTI, ZAČLENĚNÍ A ÚČASTI ROMŮ MIMO EU**

EU a členské státy by měly podporovat rovnost, začlenění a účast Romů v rámci své **vnější činnosti**, a to zejména v rámci politiky rozšíření a sousedství a rozvojové a humanitární politiky.

Oblast **západního Balkánu** představuje geostrategickou prioritu EU. Komise ve svém sdělení z února 2020⁶³ vyzývá k zajištění souladu s politikami EU, a to i pokud jde o podporu nejvíce

⁶¹ Viz [Mediální semináře – Zamezení diskriminaci Romů](#).

⁶² Například z pohledu romské ženy: [Equal opportunities — let's make it a reality for all](#) (Rovné příležitosti – umožňme je všem).

⁶³ Posílení procesu přistoupení – přesvědčivá perspektiva EU pro západní Balkán, [COM\(2020\) 57 final](#).

znevýhodněných osob. Partnerské země západního Balkánu již soulad s rámcem EU pro vnitrostátní strategie integrace Romů do roku 2020 dobrovolně zajistily a také dosáhly pozoruhodného pokroku. Na summitu EU a zemí západního Balkánu, který se konal v květnu 2020 v Záhřebu, potvrdili vedoucí představitelé EU svou podporu evropské perspektivy západního Balkánu a odhodlání posílit podporu jeho politické, ekonomické a sociální transformace⁶⁴. Uvítali pevný závazek partnerských zemí západního Balkánu k prvořadému významu demokracie a právního státu, včetně lidských práv, rovnosti žen a mužů a práv menšin⁶⁵.

Pokud jde o velikost populace Romů v zemích západního Balkánu, je situace srovnatelná s členskými státy EU s významným podílem romské populace. Rovnost, začlenění a účast Romů v EU a v zemích **západního Balkánu** by se měly řešit stejným způsobem, včetně uplatnění těchto cílů pro období do roku 2030. V červenci 2019 přijali předsedové vlád zemí západního Balkánu **prohlášení o integraci Romů v rámci procesu rozšiřování EU**, v němž se zavázali, že do svého přistoupení k EU dosáhnou konkrétního zlepšení situace Romů, pokud jde o vzdělávání, zaměstnání, zdravotní péči, bydlení, evidenci obyvatelstva a rovné zacházení⁶⁶. EU bude nadále podporovat provádění tohoto prohlášení a činnost v oblastech shromažďování údajů, sestavování rozpočtů zohledňujících potřeby Romů a mapování bydlení Romů. Postupné sladění s cíli a metodikou EU bude součástí evropské perspektivy všech zemí usilujících o vstup do EU.

Partneři ze západního Balkánu podobně jako členské státy EU (evropský semestr) předkládají roční programy hospodářských reforem zahrnující reformy na podporu konkurenceschopnosti a zlepšení podmínek pro inkluzivní růst a pro vytváření pracovních míst. V rámci programů hospodářských reforem se podávají zprávy o sociálním začleňování, snižování chudoby a rovných příležitostech, což se týká i Romů. **Nástroj předvstupní pomoci na období 2021–2027** – jakmile bude přijat – bude pokračovat v podpoře reforem a sladění s požadavky EU na regionální a vnitrostátní úrovni. Hospodářský a investiční plán pro západní Balkán stanoví prioritní oblasti pro investice s cílem podpořit konvergenci, růst a konkurenceschopnost v dotčené oblasti, zejména na podporu marginalizovaných skupin a menšin, především romských komunit⁶⁷. Na podporu začlenění Romů budou mobilizovány i další příslušné finanční prostředky EU související se zotavením z pandemie COVID-19 nebo jiná opatření podporující vnější vztahy, jako je nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci⁶⁸.

EU bude po celém světě nadále prosazovat nediskriminaci a rovnost na základě strategického rámce EU⁶⁹, **akčních plánů EU pro lidská práva a demokracii (2020–2024)**⁷⁰ a akčních plánů EU pro rovnost žen a mužů⁷¹ a zohlední problémy týkající se Romů při provádění **obecných zásad EU pro zajištění nediskriminace v rámci vnější činnosti** z roku 2019⁷². Činnost EU

⁶⁴ Summit EU a zemí západního Balkánu, 5.–6. května 2020, závěry Rady a [COM\(2020\) 315 final](#).

⁶⁵ [Prohlášení ze Záhřebu](#).

⁶⁶ Zvýšit zaměstnanost Romů (z 16,5 % na 25 %), míru dokončování povinné školní docházky (z 51 % na 90 %), zajistit zdravotní pojištění (minimálně pro 95 % Romů), legalizaci bydlení, předcházet diskriminaci, zajistit úplnou evidenci obyvatel. [Prohlášení z Poznaně](#).

⁶⁷ COM(2020) 641 final ze dne 6. října 2020.

⁶⁸ Sdělení Komise o *podpoře západního Balkánu v boji s pandemií COVID-19 a při obnově po ní* ([COM\(2020\) 315 final](#)).

⁶⁹ 11855/12 příloha II, Rada EU, 25. června 2012.

⁷⁰ Akční plány EU pro lidská práva a demokracii na období 2012–2014 a 2015–2019; [Společné sdělení a akční plán EU pro lidská práva a demokracii \(2020–2024\)](#), které přijal sbor komisařů dne 25. března 2020 a jejichž přijetí Radou se předpokládá v posledním čtvrtletí roku 2020.

⁷¹ Rovnost žen a mužů a posílení postavení žen: proměna života dívek a žen prostřednictvím vnějších vztahů EU (2016–2020), [SWD\(2015\) 182](#) a následující.

⁷² [Obecné zásady EU v oblasti lidských práv – zajištění nediskriminace v rámci vnější činnosti](#).

doplní vnitrostátní iniciativy a podpoří občanskou společnost. Rovnost a začleňování Romů budou pravidelnou položkou na poradách jednání v dialogích o lidských právech a jiných politických dialogích se zeměmi mimo EU s významným podílem romské populace. EU bude i nadále aktivně prosazovat rovnost Romů na regionálních a mnohostranných fórech, zejména v Radě Evropy, Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě a Organizaci spojených národů.

VI. ZÁVĚR

Romové po staletí přispívají ke kulturnímu bohatství, rozmanitosti, ekonomice a společné historii Evropy. Je povinností EU chránit svou romskou menšinu před diskriminací, protiromským smýšlením a sociálním vyloučením. Dosažení rovnosti, začlenění a účasti Romů vyžaduje, aby se všechny orgány EU, vnitrostátní vlády a agentury EU, orgány pro rovné zacházení a další instituce pro lidská práva spojily a přijaly opatření v partnerství s občanskou společností a mezinárodními organizacemi a za plné účasti samotných Romů. Komise vyzývá Evropský parlament, aby tento strategický rámec podpořil, a Radu, aby usilovala o rychlé přijetí navrhovaného **doporučení o rovnosti, začlenění a účasti Romů**, aby členské státy a Komise mohly úzce spolupracovat. Pokud budeme spolupracovat, můžeme do roku 2030 dosáhnout skutečného pokroku na cestě k Evropě, v níž budou mít Romové a romské komunity v celé své rozmanitosti rovné příležitosti ve všech oblastech života, budou těžit ze svého sociálního a ekonomického začlenění a účastnit se života ve společnosti za rovných podmínek.